



## MASTER KLAS

Nazvala je Sara.

„Gde je Sem?”

„Nemam pojma”, odgovorio je Henri.

„Rekao je da ide da se vidi s tobom.”

„Mesecima ga nisam video”, rekao je Henri.

„Kako to misliš, mesecima?” prasnula je.

„Jedinica mere od dvadeset i osam do trideset i jednog dana.”

„Znam šta je mesec.”

„Ima ih po dvanaest u kalendarskoj godini u današnje vreme, premda se to verovatno menjalo”, dodao je Henri. „Rekao bih da je u Napoleonovo vreme u godini bilo po deset meseci. Mnogo razboritije. Lakše lihvarima da izračunaju kamate.”

„Rekao je da se nalazi s tobom.”

„Ne.”

„Pseto lažljivo”, reče Sara.

„To ja nisam”, reče Henri, držeći da potpuna gramatička ispravnost pomaže čoveku da se odbrani od napada ljudi poput Sare.

„U vezi sa presom.”

„Presom?”

Renesansni oblik mučenja? Presa za jabuke? Jabukovača – nije to loše piće. Ono što je on kao dečak radio svojim pantalonama, kad bi ih stavio ispod madraca kako bi se zadržali rubovi? To nikad nije uspevalo. Ispale bi tramvajske šine. Ah, srama i poniženja.

„Rekao je da ćeš štampati njegovu novu knjigu.”

„Zašto bih ja to uradio?”

„Nije se nalazio s tobom?”

„Uopšte nije.”

„Lažljivi mali pacov”, rekla je.

„Takav je Sem”, složio se Henri.

„Otišao je”, rekla je. „Ostavio me je. Odneo je sve svoje knjige.”

„Odneo je svoje knjige?”, ponovi Henri. „Zvuči ozbiljno.”

„Ucveljena sam”, rekla je.

„Nije ni čudo.”

„Napuštena. Ostavljena. Ponižena.”

„Verovatno će se vratiti.”

„E pa, neće. Odbijam da ga primim natrag. Ne želim nikada više da ga vidim.”

„Pošteno.”

„Otišao je sa onom kravom.”

„Na koju to misliš?”

„Kako to misliš, na koju mislim? Je li bilo i drugih? Znao si za njih i nisi mi rekao?”

„Ništa ja ne znam”, rekao je Henri.

„Nisi od pomoći”, rekla je.

„S kojom kravom?”, bio je uporan.

„Sa Sarom”, rekla je.

Sve Semove supruge i devojke zvale su se Sara. Poput batlera na onim velikim engleskim imanjima u unutrašnjosti, uvek su imale isto generičko ime. Nije se moralo brinuti o individualnim odlikama.

„S kojom Sarom?”, upitao je.

„Da.”

„Šta da?”

„S tom vešticom.”<sup>1</sup>

„Ah”, reče Henri. „S tom Sarom.”

Nazvao je Sem.

„Henri!”

„Da”, izusti Henri oprezno.

„Je li Sara kod tebe?”

„Koja Sara?”

„Veštica Sara je sa mnom. Hoćeš da je čuješ?”

„Ne, hvala”, reče Henri. „Za koju me Saru pitaš?”

„Za moju ženu”, reče Sem. Bolno je jauknuo. „Prestani, Sara, okani se toga.” Okanula se, i to žestoko. Henri je čuo tup udarac.

„Za moju bivšu ženu”, rekao je.

„Tako je već bolje”, rekla je veštica Sara, glasno, odnekud iz pozadine.

„Zašto bi tvoja žena bila ovde kod mene?”

„Rekla je da će te posetiti.”

„Zašto?”

„Da sazna gde sam ja.”

„Pa gde si?”

„Ja sam u Balmejnu”,<sup>2</sup> reče Sem.

„Hoćeš da joj to kažem?”

„Rekao si da nije tu.”

„I nije. Ali ako svrati. Ili ako nazove.”

„Ne, drugar. Mislio sam da bi mogao doći da se vidimo. Da se nađemo u pabu. Porazgovaramo o izdavačkoj kući.”

„Kakvoj izdavačkoj kući?”

„Onoj koju otvaramo. Imaš neki rukopis koji želiš da objaviš?”

„Potražiću. Gde u Balmejni?”

<sup>1</sup> Igra reči: *Which Sara?* („S kojom Sarom?”) izgovara se isto kao i *Witch Sara* („Veštica Sara”). (Prim. prev.)

<sup>2</sup> *Balmejn* (Balmain) – predgrađe Sidneja. (Prim. prev.)

„U pabu. Što ne bi sad odmah došao?“  
„Ima na stotine pabova u Balmejnu“, reče Henri.  
„*Rivervju*“, reče Sem.  
„Vidimo se tamo za sat vremena“, reče Henri.  
„Bravo“, reče Sem. „Ja bih otišao od kuće pre nego što Sara stigne.“  
„Baš sam to i nameravao“, složi se Henri.  
„Da, ali ovog je puta ozbiljno. Ona misli da si me ti pokrивao.“  
„Da sam te pokrивao?“  
„Ubiće te ako te zatekne.“  
„Ali ja te nisam pokrивao.“  
„Zato će te i ubiti“, reče Sem.  
„Dolazim odmah.“  
No Sem je već spustio slušalicu. Ili ju je Sara spustila umesto njega.  
Henri je odabrao rukopis i odmah krenuo.

U pabu *Rivervju* nije bilo ni traga ni glasa od Sema. Nije bilo ni traga ni glasa ni od koga, izuzev Ubice Kilkenija koji je sedeo za svojim uobičajenim stolom, pijuckao svoj „ginis“ i pisao svoju kolumnu, dovodeći svet u red.

„Jutro, Druže“, pozdravi ga Henri, noseći svoje „kaskajd lajt“ pivo do drugog stola.  
Sem se pojavio oko sat vremena kasnije.

„Pogrešio sam pab“, rekao je. „Mislio sam da se nalazimo u *Fort i Klajdu*.“

„*Fort i Klajd* je zatvoren već četvrt veka“, reče Henri.

„Htedoh reći *Suvi vez*.“

„I taj je zatvoren.“

„Baš grozno kako su pozatvarali sve pabove“, reče Sem. „Svaki u koji sam otišao bio je zatvoren.“

„No, ipak si u njima popio po piće.“

„U onima koji nisu bili zatvoreni“, reče Sem. „Za slučaj da si tamo.“

„Bio sam ovde“, reče Henri.

„Sve vreme?“

„Sve vreme.“

„E pa, sad sam i ja ovde“, istakao je Sem.

To se nije moglo osporiti.

„Dakle, iselio si se?“

„Aha, Sara je otišla u Melburn. Zato je Sara unajmila kamion i preselila sve moje knjige.“

„Baš sve?“

„Veliki je to bio kamion“, reče Sem. „Kamion za selidbe.“ Poetski jezik.

„Kuda ih je preselila?“

„U tome je bio problem. Nisu mogle da stanu kod nje. I zato su sad u skladištu.“

Semova biblioteka poezije bila je ogromna. Dodajte tome neprodane primerke knjiga koje je objavljivao u čitavom nizu malih izdavačkih kuća, od kojih su sve bile pozatvarane, neplaćenih štamparskih računa, i ukupan broj je bio ogroman.

„Pa gde sad živiš?“

„Ovde.“

„U *Rivervjuu*?“

„U Balmejnu. Kod Sare. Morao sam da pobegnem.“

Henri zaobiđe ličnu priču.

„I šta je to sa izdavačkom kućom?“

„A, da“, reče Sem. „Opet počinjemo sa izdavačkim poslom. Kao u stara vremena. Sara i ja. Zvaćemo je *Semsara pres*. Šta kažeš na to? Sem i Sara, kapiraš?“

„Meni dobro zvuči.“

„I jeste dobro.“

„Šta ćete objavljivati?“

„Sve“, reče Sem. „Jesi li doneo knjigu?“

Henri pokaza na rukopis u koverti.

„Bogovski“, reče Sem.

Istorija književnosti je puna genijalnih dela koja su čamila sve dok ih neki dalekovidni vizionar nije spasao i pomogao im da dospeju u štampu. *Spomen* Kristofera lšervuda, *Zabava* Henrija Grina, *Uliks* Džejmisa Džojlsa.

„Odakle vam novac?“

„Koji novac?“

„Za objavljivanje.“

„Ah, taj novac“, reče Sem. „Sara ima mnogo tih bogatih prijatelja. Zubara. Advokata. Špijuna. Pokrovitelja umetnosti. Oni žele da ulože novac. Viđam se s njom.“

„Čuo sam.“

„Jesi?“

„Koliko sam shvatio, rekao si da se viđaš sa mnom.“

„Jesam?“, upita Sem. „Morao sam nešto reći. Dok se to sve nije rešilo. I onda me je ona nazvala i rekla da je novac legao i da je unajmila kamion.“

„I da li je?“

„Da li je šta?“

„Novac legao.“

„Aha“, reče Sem. „Moralo se unapred platiti za kamion. Inače neće da ti ga daju.“

„A novac za izdavačku kuću?“

„Aha“, reče Sem. „Nema problema.“

„Imaš ga?“

„Stiže“, reče Sem. „*Semsara*. Kako ti se čini?“

„Siguran si da ga neko nije već iskoristio?“

„Nemam pojma“, reče Sem. „Onda ćemo ga jednostavno promeniti. Dodati nekoliko slova. *Selamsara*. Kako ti to zvuči? Pozdrav Sari.“

„Šta kažeš na *Semsahara*?“ upita Henri.

Na sve strane pust pesak leži ravan.<sup>3</sup>

„*Selamsahara*“, natuknu Sem. „Kako ti to zvuči?“

---

<sup>3</sup> Stih iz pesme „Ozmandijas“ P. B. Šelija (“Ozymandias”, Percy Bysshe Shelley). Prevod stiha preuzet iz *Antologije engleske romantičarske poezije*, priredila i prevela Ranka Kuić, Naučna knjiga, Beograd, 1974. (Prim. prev.)

„Što da ne?“, složi se Henri.

A preda mnom se protežu u nedogled pustinje ogromne večnosti.<sup>4</sup>

„Hoćeš da popiješ nešto?“ upita Henri.

„Aha. Ali nemam para.“

„Mislio sam da si rekao da Sara ima sve te bogate prijatelje.“

„Ima. Ali oni su bogati ljudi. Neće ti oni samo tako pokloniti novac. Oni samo žele da ga ulože i zarade još više novca. Nemam ništa u džepu.“

Izvrnuo je džepove i ostavio ih tako da mlataraju poput ušiju bigla.

„Vidiš.“

Henri je video.

„Pa, kako ćeš onda živeti?“

„Živeti?“ upita Sem. „Ne znam. Valjda onako kako sam uvek i živeo. Uvek se mogu vratiti natrag u zatvor.“

„Da li želiš da vodiš neku radionicu?“

„Zatvorsku radionicu?“

„Ne, u Književnom centru. Da vodiš poetsku radionicu.“

„To bi bilo fino“, reče Sem. „Možda master klas. Ne zvuči toliko zatvorski.“

„Razgovaraću sa direktoricom. Ubacićemo je u program“, obećao je Henri. Što je bila njegova uloga kao predsednika Odbora. Da pomaže uboge.

„Bogovski“, reče Sem. Pogledao je svoje prazne džepove. „Imaš li za piće?“

Henri mu pruži novčanicu od pet dolara. Sem ode do šanka i vrati se s nečim ogavnim. „Kold kamfort“. „Sadern dak“.

Henri mu gurnu rukopis. „Pogledaj da li ti se sviđa.“

„Piće?“

„Knjiga.“

„Sigurno će mi se svideti“, reče Sem.

Henri klimnu glavom u znak slaganja.

„Ne znam“, reče direktorica. Ogromne grane zlatne mimoze venule su nad njenim stolom i prekrivale ga žutim polenom.

„Naravno da znaš“, reče Henri.

„Kako to misliš?“

„Ti uvek znaš.“

Pogledala ga je pronicljivo.

„Šta je najbolje“, objasnio je Henri.

„Ali on je tako nepouzdan.“

„Pesnik je.“

„Zašto su svi tvoji prijatelji toliko nepouzdati?“

„Ne znam“, reče Henri. „Ali nisu svi pesnici. To je izvesno.“

„Oni drhtavi matorci s kojima ručavaš.“

---

<sup>4</sup> Varijacija stiha iz pesme „Plahoj ljubavnici“ („Sramežljivoj gospi“) Endrua Marvela (“To His Coy Mistress“, Andrew Marvell). (Prim. prev.)

„E pa, vodi me ti češće na ručak“, predloži Henri. „Onda neću njih morati toliko da viđam.“

„Ah, Henri“, rekla je.

„Možemo za ručkom razgovarati o politici rada. Bez telefonskih poziva. Možemo planirati radionice.“

„A ti možeš pokušati da me ubediš da dozvolim Semu Samsonu da vodi radionicu.“

„Njemu se više sviđa master klas.“

„Šta je master klas?“

„Nešto kao radionica, samo još bolje.“

„Čitavog vikenda?“

„Potreban mu je novac.“

„Zašto?“

„Zato što je ostavio Saru.“

„Ja se ne bavim podržavanjem muškaraca koji svoje supruge ostavljaju na cedilu.“

„Nije ona ostavljena na cedilu“, reče Henri. „Ona je ta koja ima novac. On nema ništa.“

„O tome je trebalo da razmišlja pre nego što ju je ostavio.“

„Dobar je pesnik.“

„Mislila sam da si rekao kako nema dobrih pesnika.“

„Nema dobrih u smislu ljudskih bića“, objasni Henri. „No, on je dobar, koliko to pesnici mogu biti.“

„Kao ljudsko biće?“

„Ne. Kao pesnik. Najbolji je koji postoji.“

„Još ćeš od mene tražiti da i njegovu fotografiju stavim na naslovnu stranicu časopisa.“

Sve sa poetskim šeširom i maramom od šifona.

„To je odlična ideja“, složi se Henri. „To će ih privući.“

„Privući?“

„Na master klas.“

„Nadam se da si u pravu što se ovoga tiče, Henri.“

„Veruj mi“, reče Henri.

„Ne verujem ti“, reče ona.

„E pa, ipak to uradi.“

Uzela je raspored programa. I eto ga. Slobodan vikend. Henri je vukao prstom do praznog polja.

To ih je zaista privuklo. Dvadesetak nestrpljivih pesnika i pesnikinja i stihoklepaca i stihoklepkinja u povelju, s perima što podrhtavaju na svežem jutarnjem vazduhu dok oni sami udišu poetske zefire u prostorijama Centra, stežući u šakama svoje kapucine, kafe s mlekom, mineralne vode i veštačke sokove dok čekaju da Sem stigne i posveti ih u orfejske tajne.

Uzalud su čekali.

Proroci iščeznuše.<sup>5</sup>

Horovi srušeni, goli.<sup>6</sup>

Spondej prekinut. Paranomazija izgubljena.

<sup>5</sup> Stih iz pesme „Kairos i Logos“ V. H. Odena (“Kairos and Logos”, W. H. Auden). (Prim. prev.)

<sup>6</sup> Stih iz Šekspirovog LXXIII soneta. (Prim. prev.)

Muza u okovima.

„Pa šta se dogodilo?“, upitao je Henri.

„Dogodilo se to da sam shvatila da nikad više ne treba da verujem ni tebi, ni tvojim ljigavim pajtašima ni tvojim napola osmišljenim idejama“, rekla mu je direktorica.

„Svega mi“, reče Henri.

„Dovoljno je bilo tvoga. I više nego dovoljno.“

„To je malo preoštro, zar ne?“

„Ne“, reče ona.

„Zar se nije pojavio?“

„Naravno da se nije pojavio. Tvoj prijatelj, Henri. Sve si to ti uredio. Stavio ga na naslovnu stranicu časopisa. Kako se to odražava na nas?“

„Ah, pa dobro“, reče Henri. „Pesnici.“

„Pesnici?“, vrisnula je.

Nadao se da će to imati uticaj. Na pesnike. Držati ih na odstojanju. Suzdržao se da ne kaže da se to dalo očekivati, da je to pesnička sloboda ili bilo šta drugo utešno. No nije mislio da će biti teško isposlovati direktoričin pristanak. Ne da ih sasvim zabrane. Ali da ih ograniče. Da ih sputaju. Šta god radili u budućnosti, samo da ih ne ohrabruju. Samo da se nikad ne ponesu ohrabrujuće prema pesnicima.

„Šta se s njim dogodilo?“, upitao je.

„Vratio se svojoj ženi.“

„Sari? Ali tek što ju je ostavio.“

„Uzela ga je natrag.“

„Uzela ga je natrag?“

„Ščepala ga na ulici“, reče direktorica. „Iznajmila je 'hamer' i krstarila Balmejnom s dvojicom gorila. Zgrabili su ga dok je izlazio iz *Rivervjua*. Potpuna predaja.“

„Kako ti to znaš?“

„Sara mi je rekla.“

„Njegova žena?“

„Ona druga.“

„Lepo je biti željen“, reče Henri.

„Sad nije“, reče direktorica.

„Sasvim na mestu.“

„Uopšte nije. Morali smo svima da vratimo novac.“

„A šta je sa Semom?“

„Na šta misliš?“

„Na njegov novac. Zar mu niste platili unapred?“

„Razume se da nismo.“

„On je tako tražio.“

„Rekao si nam.“

„Ali niste platili.“

„Razume se da nismo.“

„E pa, i to je nešto.“

„Ne zahvaljujući tebi.“

„I dalje ne shvatam kako to da nije mogao da održi radionicu samo zato što se vratio ženi.“

„Nije htela da ga pusti da izađe.“

„Zaključala ga je unutra?“

„Omamila ga tabletama i zaključala u njegovu radnu sobu.“

„Zar ne može da izađe kroz prozor?“

„Kupila je psa.“

„Zašto nije htela da ga pusti da izađe?“

„Plašila se da će se Sara upisati na radionicu i ponovo ga zgrabiti.“

„I da li je?“

„Da li je šta?“

„Da li je to uradila? Upisala se na radionicu?“

„Jeste.“

„Jesi li joj vratila novac?“

„Ne. Ni njoj ni dvojici spodoba u sportskim čarapama koji su se upisali zajedno s njom.“

Nikada mi nisu ličili na pesnike.“

„S pesnicima se nikad ne zna.“

„S ovima se znalo.“

„I nisu se bunili?“

„Zbog čega?“

„Zbog toga što im nije vraćen novac.“

Direktorica slegnu ramenima. „Rekla sam im da se obrate Semu.“

„I jesu li?“

„Nemam pojma.“

„Zar nisi razgovarala s njim?“

„Nikad više“, reče direktorica. „Stavljen je na crnu listu. Doživotno. Večno.“

„Ali on je u odboru.“

„Više nije“, reče ona. „Napravila sam čistku u odboru.“

„Ne možeš to da uradiš.“

„O, i te kako mogu. Nikada nije plaćao članarinu.“

„Možda je mislio da ne mora, pošto je u odboru.“

„Ček mu nije prošao.“

„I on nije zvao?“

„Programirala sam kompjuter da sve njegove elektronske poruke stavlja pravo u fajl obrisanih poruka, a telefone da odbijaju pozive s njegovog broja.“

„To je malo prestrogo, ne misliš li?“

„Nije to ništa u poređenju s onim što tebe čeka“, rekla je. „Imaš sreće što i ti nisi na crnoj listi. Za početak, nema više tvojih neodgovornih prijatelja.“

„Ah, pa dobro“, reče Henri. „Izvini zbog toga.“

Nešto mu pade na um.

„Šta se dogodilo sa izdavačkom kućom?“

„Kakvom izdavačkom kućom?“



„Onom koju su on i Sara pokretali.“

„S tim je gotovo.“

„Kako to misliš, gotovo?“

„Sara ju je zatvorila.“

„Pa, šta se desilo sa rukopisima?“

„Došla je ovamo s punom kutijom i pitala može li da se posluži seckalicom za papir.“

Henrija obuze jeza. „Nisi joj valjda dozvolila.“

„Ne, Krivični je rekao da to nije sigurno. Rekao je da mu je Poli ispričao kako je Štazi sva svoja dokumenta uništio, no Amerikanci su izmislili novi kompjuterski program koji ta dokumenta ponovo sastavlja.“

„E, sad mi je laknulo.“

„Što, zbog dokumenata Štazija?“

„Ne, zbog rukopisa.“

„Ah, nema razloga da brineš zbog njih“, uveri ga direktorka. „Spalila ih je.“

„Nije valjda?“

„Jeste. Dala sam joj šibice sa znakom Književnog centra, izašle smo u Vrt zaborava i zajedno smo ih spalile. I rasule pepeo. I polile ga vodom da se rastopi.“

„Šta ste uradile?“

„To je tvoja ideja, Henri. Ti si rekao da treba da delimo besplatne šibice u obliku knjižice, sa logom Centra. Promocija, sećam se da si rekao. Sviđalo ti se što su u obliku knjižice, to je prikladnije za Književni centar nego potrošni upaljači, rekao si. Bolje knjižice sa šibicama nego besplatne hemijske olovke. Podstaci čitanje, pre nego pisanje.“

„Ali tu je bio jedan od mojih rukopisa“, reče Henri.

„Nije li to baš sreća?“, reče direktorka. „Ipak ima neke pravde na ovome svetu.“

„Šta sad da radim?“, vaskao se Henri.

„E pa, jednostavno ćeš morati da napišeš novi, zar ne“, reče direktorka. „Ništa drugo ne možeš da uradiš. Barem ne ovde.“

*(S engleskog prevela **Nina Ivanović Muždeka**)*